

Reportáž ze křtu knihy *Pozpátku*

Marie Magdaléna Landsmannová

Starší pán s prošedivělými vlasy, s brýlemi, ve světlém saku seděl za stolem a usmíval se. Přívětivá nálada v sále promlouvala ke všem zúčastněným, každý toužil jít blíž a nechat si podepsat knihu. Nápis *Pozpátku* byl vidět všude kolem a autor podepisoval.

Křest sbírky básní Jana Pěty probíhal ve čtvrtek 2. prosince. Dalo by se říct, že kniha vznikala téměř šedesát let, aniž by o tom někdo věděl. První verše pocházejí z konce 60. let, ale jako celek vycházejí až nyní, v roce 2021.

„Knížka veršů je pro mě srdeční záležitostí. Jde o starou věc, verše jsem nikdy nepsal programově. Vždycky mě téma, pocity a slova napadaly spontánně. Nechtěl jsem si hrát na spisovatele nebo básníka, tím jsem ani neměl ambici být. Ale měl jsem v sobě pocity, které jsem potřeboval zaznamenat. Už několik let ale nové básně nepíšu. Ve sbírce najdete takový pozdní sběr.“

Chtít věci nečekané

a čekat na ně

Brát míru krokům osudným

Psát o tom co se stane

aniž vím

Místo konání křtu je autorovi blízké. Jako bývalý ředitel Knihovny města Hradce Králové se rozhodl spolupracovat s kolegy i po odchodu do důchodu. Společně vydali publikace o kulturní a literární historii města *Hradecká čítanka a Literární průvodce Hradcem Králové*. Křest jeho třetí knihy se odehrál v přízemí ve víceúčelovém sále. Při vstupu byl každý účastník přivítán pracovníci knihovny, která kontrolovala potvrzení o očkování či prodělaném onemocnění. Zářivě červené linoleum vedlo účastníky od pořadatelky podél výstavy obrazů a prodejního stánku, kde si mohli zakoupit sbírku *Pozpátku*, k dřevěnému pódiu. Uprostřed něj stál stůl s připraveným šampaňským a knihou a dvě křesla. Křest měl naplánovaný začátek v 17 hodin.

Dva muži předstoupili před třicet diváků krátce po stanoveném čase. Starší muž ve světlém saku s brýlemi se představil jako Jan Pěta. Jeho společník na pódiu, muž v tmavém obleku, byl Ivan Klbal, zaměstnanec knihovny, který pomáhal s recitací vybraných básní.

„Nikdy jsem se neúčastnil žádné recitační soutěže, ale jako mladý jsem psal básně. Díky panu Pětovi jsem se seznámil i se známou básnířkou, které jsem dal na hodnocení svou tvorbu. Když jsem k ní za pár týdnů přišel, řekla jen, že bych na tom měl ještě zapracovat a pochválila mi desky, v kterých jsem jí básně přinesl. Takže nejsem expertem na poezii,“ řekl o svém vztahu k básním Ivan Klbal.

Všechno ti odpustím

až opět smutné čelo podzimů

prorazí mlhami

Jan Pěta se na začátku rozpovídal více o svém dětství v Kunštátě na Moravě: „Jedna z mých prvních vzpomínek je velký pohřeb básníkův v Kunštátě. Byly mi čtyři roky, když zemřel František Halas.“ Vyrůstal obklopený známými básníky a intelektuály a pod jejich vlivem psal verše už od mládí. A právě rané básně se rozhodl odrecitovat i na křtu, byly tedy pro posluchače nové a ve sbírce se nevyskytovaly. Jako první zazněla báseň *Pablo Picasso*, za kterou získal náctiletý Jan Pěta první místo v celostátní soutěži. Následovaly verše ze tří různých proudů a témat. *Až se mi vrátíš* je báseň milostná, o první lásce a zklamání, a *Vodovod* spadá do poezie všedního dne. „Tahle se moc líbila Kunderovi,“ komentoval báseň *Dotazník*. Ludvík Kundera bydlel v době autorova dětství také v Kunštátě, na náměstí přímo naproti Pětovým. Mladý Jan za ním chodíval s prvními verši a právě *Dotazník* byl jednou z jeho nejoblíbenějších. Báseň je reminiscencí na dotazník, který bylo nutné vyplňovat v zaměstnání, a má sarkastický podkres, který po odrecitování návštěvníci ocenili smíchem. Psaní se ale Jan Pěta věnoval i na gymnázium v Boskovicích, kde v 60. letech spoluzaložil Studentské divadlo poezie. Pro hry si studenti vytvářeli

vlastní texty a písně.

*Krev stýdne a krev vře
do rytmu kolibání
Dostal jsem žádané
Navíc dvě ani*

Doprovodný program ke křtu obstarali žáci Základní umělecké školy Habrmanova. Talentovaní mladíci, chystající se na konzervatoř, zahráli na klavír vybrané skladby. Při první pauze se představil Kristián Česák s Harlekýnem od Bohuslava Martinů a při druhé Marek Ulrich s Písní beze slov od Felixe Mendelssohna-Bartholdyho.

Po první pauze autor *Pozpátku* vybral jako další ukázkou ze své tvorby cyklus *Nápěvky mluvy* z 80. let, jehož hlavním tématem je život hudebního skladatele Leoše Janáčka. Z devíti krátkých básní jmenujme třeba hned první část cyklu, pojmenovanou *Olga* po Janáčkově zesnulé dceři, která zemřela ve 21 letech na tyfus.

*Kdo vypráví
zhášečům světél v zemi
o světle
a o zatmění*

Po druhé hudební pauze se Jan Pěta věnoval ve svém projevu už jen vydávané sbírce. „Když se dva plány setkají,“ popsal autor jednoduše vznik sbírky. Minulý rok se probíral svými básněmi a snažil se z nich utvořit nějaký celek, když mu napsala Petra Landsmannová, vedoucí referenčního centra knihovny, že hledá regionálního autora, kterému by knihovna pomohla vydat knihu. Bývalý knihovník jí nabídl své verše a začalo se pracovat na sbírce. Důležitá byla i spolupráce s výtvarníkem Jiřím Šindlerem, který vybral k *Pozpátku* sérii leptů, díky kterým získala sbírka zcela nový rozměr. Seznámení dvou autorů publikace se datuje až do 70. let, kdy Jan Pěta navštívil poprvé ateliér talentovaného umělce a hned se nadchl jeho stylem. Finální verzi knihy dostal její autor do rukou přesně v den svých 76. narozenin. „Když jsem dostal do ruky hotovou knížku, byl to nejlepší dárek vůbec.“

*Přes nás to půjde
věčné
jak zachvění víček*

K slavnostnímu aktu pokřtění knihy se na pódium ke dvěma mužům přidali ještě redaktorka Petra Landsmannová, grafik Jan Košek a zástupce tiskárny Garamon František Lahučký. Toto vydavatelství a tiskárna sídlí „hned za zdí“ sálu a spolupracují nejen s knihovnou na podobných regionálních projektech. „Každý rok vydáváme jednu publikaci od místního autora, který by jinak takovouto možnost od větších vydavatelství nedostal, a podporujeme tak královéhradeckou kulturu,“ poznamenala Petra Landsmannová.

Společně sbírce popřáli, aby se hojně četla a našla si své příznivce. Sám autor vyjádřil pouze jediné přání: „Mým snem je, aby se našel alespoň jeden člověk, kterého se některá z básní dokáže dotknout.“ Po symbolickém polítku knihy si skupina kmotrů připila i s tleskajícími hosty. Po poděkování přišla na řadu autogramiáda.

*Věci zpod paměti
i ty rozbité
slova co mrzí
slzy
o nichž nevíte*

Jan Pěta s prošedivělými vlasy, s brýlemi, ve světlém saku seděl za stolem a usmíval se. Přívětivá nálada v sále promlouvala ke všem zúčastněným, každý toužil jít blíž a nechat si podepsat knihu. Nápis *Pozpátku* byl vidět všude kolem a autor podepisoval. Starší pán ve světlém saku vstal a stále se usmíval.

(Použité verše pocházejí z básnické sbírky Pozpátku)
Kontakt na autorku: majamagdalandsmannova@seznam.cz